

**Materiál Ministerstva zahraničních věcí České republiky k česko-lichtenštejnským vztahům
uveřejněný na webové stránce ministerstva**

http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/historie_a_osobnosti_ceske_diplomacie/druha_svetov_a_valka_a_jeji_dusledky/lichtenstejnsko_vztahy_s_cr/index.html. Staženo dne 22. 12. 2015.

Vztahy mezi Českou republikou a Lichtenštejnským knížectvím

16.06.2015 / 16:15

Česká Republika navázala s Lichtenštejnským knížectvím vztahy 8. září 2009 v průběhu návštěvy ministryně zahraničních věcí Aurelie Frickové v Praze. Během této návštěvy podepsal ministr zahraničních věcí ČR Jan Kohout s ministryní A. Frickovou i Memorandum o budoucí spolupráci ve všech oblastech důležitých pro oboustranné zájmy a společné hodnoty, včetně spolupráce v mezinárodních organizacích a v rámci evropského integračního procesu. Od této události se podařilo dosáhnout velmi solidní úrovně vztahů na politické úrovni, s pravidelnými konzultacemi, společnými projekty a osobními kontakty. Mimořádně potěšující je rozvoj spolupráce v ekonomické oblasti, v kultuře a ve vzdělávání.

13. ledna 2014 potvrdili v Praze ministr J. Kohout společně s ministryní A. Frickovou v textu Společného prohlášení, že „česko-lichtenštejnské vztahy zaznamenaly mnohotvárný a pozitivní vývoj na poli kultury a vzdělávání, hospodářství a zahraniční politiky, včetně spolupráce v rámci evropské integrace“.

Během několika málo posledních let se uskutečnilo několik vrcholných setkání představitelů obou stran (např. pracovní návštěva premiéra Lichtenštejnska K. Tschütschera u předsedy vlády P. Nečase v roce 2011, setkání ministrů zahraničních věcí A. Frickové, K. Schwarzenberga, J. Kohouta a L. Zaorálka v Praze, New Yorku, Šanghaji či Vaduzu) nebo představitelů regionů (návštěva krajského zastupitelstva a hejtmana Jihomoravského kraje M. Haška). Lichtenštejnského knížete Hanse Adama II. přijal na zdvořilostní návštěvě v roce 2011 prezident Václav Klaus. Lichtenštejnský panovník je stále

častějším hostem na české, resp. moravské půdě, kde se účastní kulturních či odborných setkání (například návštěva Opavy, kde se kniže zúčastnil křtu historické publikace o Lichtenštejnech v květnu 2015).

Konkrétní oblasti současné spolupráce

Ekonomická a obchodní oblast

Lichtenštejnsko nepatří mezi významné obchodní partnery České republiky. Aktuálně se podílí 0,01 % na celkovém obratu zahraničního obchodu ČR, a zaujímá tak 100. místo. Na lichtenštejnský trh směřuje 0,009 % českého exportu (107. místo). Z Lichtenštejnska pochází 0,011 % celkového dovozu ČR (85. místo). Obchodní saldo je z pohledu ČR dlouhodobě pasivní (s výjimkou roku 2007). V roce 2012 dosáhl vzájemný obchod úrovně 23 mil. EUR a v meziročním srovnání se zvýšil o celých 14,6 %. Přitom za sledované období se o 25, 1 % zvýšil i český vývoz.

Lichtenštejnské firmy zaměstnávají v České Republice cca 220 pracovníků. Nejznámější firmy jsou například HILTI, Hoval, Thyssen-Krupp Presta nebo LGT Bank.

Součástí agendy Ministerstva financí bylo dojednání **Smlouvy o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku mezi ČR a Lichtenštejnem**. Tato smlouva zvýšila právní jistotu případných investorů obou států a umožnila výměnu informací v oblasti daní všeho druhu a napomáhá rovněž při zamezení případných daňových úniků a podvodů.

Další oblasti spolupráce

Česká Republika udržuje s Lichtenštejnem aktivní relaci v oblasti kultury, vzdělávání, nebo justice. K nejzajímavějším kulturním výměnám v nedávné době patřily především výstavy a řada zápůjček z knižecích sbírek, výstava tapisérií na zámku Valtice (2013), čtení v rakouské knihovně v Brně s lichtenštejnským autorem Matthiasem Ospeltem (2013) nebo aktivní využívání archivu knížete z Lichtenštejna ve Vídni (okolo 80% žádostí/návštěvníků je českého původu). Lichtenštejnsko je také pravidelným účastníkem na Festivalu německého jazyka (2010, 2012, 2014). V rámci zvyšování povědomí o historii a působení lichtenštejnského rodu na území dnešní České republiky probíhají diskuze o přípravě vydání společné česko-lichtenštejnské poštovní známky. Lichtenštejnsko se také zúčastnilo pražského Quadriennale 2015.

V oblasti vzdělání navázala Česká Republika s Lichtenštejnem relaci na základě evropských studentských výměnných programů. V současné době studuje 8 českých studentů na Universität Liechtenstein a celkový počet studentů za poslední léta činí 40. Universität Liechtenstein spolupracuje s VUT v Brně v oblasti architektury, Univerzita Karlova podepsala smlouvu o spolupráci s vědeckým pracovištěm Lichtenstein-Institut v Bendernu. Úspěšně byla navázána i spolupráce mezi univerzitami prostřednictvím archivů (především Archivu knížete z Lichtenštejna ve Vídni).

V oblasti justice proběhly mezi Českou republikou a Lichtenštejnem vzájemné návštěvy vrchních státních zástupců Roberta Wallnera a Pavla Zemana ve Vaduzu a v Brně.

Česko-Lichtenštejnská komise historiků

Memorandum o vytvoření Česko-lichtenštejnské komise historiků bylo podepsáno ve Vaduzu 7. dubna 2010. Na jeho základě byla ustavena na dobu neurčitou komise (na české straně finančně podporována Ministerstvem zahraničních věcí) s cílem „zabývat se samostatně společnými dějinami Čech, Moravy a Slezska a Lichtenštejnského domu, stejně jako vzájemnými vztahy obou zemí ve 20.

století“ a „přispět ke vzájemnému pochopení společných dějin, šancí, jež z nich vyplývají, a výzev, které představují“. Po uplynutí tříletého mandátu byla dokončena souhrnná zpráva o činnosti komise „Česko-lichtenštejnské vztahy v dějinách a v současnosti“, kterou spolupředsedové komise dne 13. ledna 2014 předali ministři zahraničních věcí J. Kohoutovi a ministryni zahraničních věcí A. Frickové během její návštěvy Prahy. Prezentace české verze zprávy proběhla v září 2014 na Masarykově univerzitě v Brně. Obě strany mají zájem na dalším fungování komise, která by se v budoucnosti měla zaměřit na konkrétní projekty. Ministr zahraničních věcí L. Zaorálek prodloužil českým členům komise mandát do konce roku 2017, stejně tak prodloužila v dubnu 2015 mandát svých členů i lichtenštejnská strana. Předsedou české části komise je prof. PhDr. Tomáš Knoz, Ph.D. z Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a předsedou lichtenštejnské části je PD Dr. Peter Geiger.

Stručná historie česko-lichtenštejnských vztahů

Lichtenštejnské knížectví se stalo suverénním státem přijetím do Rýnského spolku v r. 1806. Vzájemné vztahy byly po vzniku Československa ovlivněny majetkovými spory, protože v roce 1919 byla v rámci pozemkové reformy zabrána i část zemědělského majetku Lichtenštejnů. Finanční náhrada jim byla poskytnuta v letech 1920 a 1922. Oprávněnost podřízení majetku pozemkové reformě byla předmětem soudních sporů, z kterých dva se dostaly až před Nejvyšší soud. V obou případech Nejvyšší soud v r. 1928, resp. 1929 rozhodl, že majetek Lichtenštejnů není ze záboru vyňat.

Ke vzájemnému uznání a navázání diplomatických styků mezi Lichtenštejnem a Československem došlo dne 30. 7. 1938. Na základě dohody Československa, Lichtenštejnska a Švýcarska zájmy Lichtenštejnska v Československu zastupovalo Švýcarsko. Diplomatické styky však trvaly pouze několik měsíců - do vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava a vzniku Slovenského štátu, tj. do 15. 3. 1939.

Po druhé světové válce diplomatické styky mezi Československem a Lichtenštejnem obnoveny nebyly. Na majetek Lichtenštejnů byla na základě příslušných dekretů prezidenta republiky uvalena národní správa a později byl jejich majetek konfiskován. V letech 1945-51 vedli Lichtenštejní o konfiskaci svého majetku administrativní a soudní spory. Nejvyšší správní soud jejich stížnosti v roce 1948, resp. 1951 s konečnou platností zamítl. Do roku 1989 neexistovaly mezi Československem a Lichtenštejnem prakticky žádné styky.

Po změnách v Československu v listopadu 1989 Lichtenštejnsko navrhlo zahájit dvoustranná jednání k majetkovým a finančním pohledávkám svých občanů s poukazem na to, že aplikace příslušných dekretů prezidenta republiky z roku 1945 na majetek těchto občanů byla neoprávněná. K otázkám vzájemných vztahů se počátkem 90. let mezi ministerstvy zahraničních věcí obou států uskutečnilo několik informativních rozhovorů, které však z pohledu Lichtenštejnska, soustředujícího se především na vyřešení majetkových otázek ve svůj prospěch, nepřinesly výsledek.

Koncem roku 1992 požádala Česká republika jako nový subjekt mezinárodního práva všechny státy světa, včetně Lichtenštejnska, o uznání a navázání diplomatických styků. Zatímco prakticky od všech obdržela pozitivní odpověď, Lichtenštejnsko bylo v tomto směru výjimkou, neboť ve své odpovědi, stejně jako při všech následujících kontaktech, vždy kladlo jako předběžnou podmínku uznání a navázání diplomatických styků s Českou republikou souhlas bilaterálně jednat o tématech majetkového charakteru. Vzhledem k tomu, že podmiňovat navázání diplomatických styků splněním jakýchkoli předběžných podmínek odporuje pravidlům mezinárodních vztahů a práva, Lichtenštejnsko tento svůj požadavek ani bilaterálně ani prostřednictvím zmíněných mezinárodních fór neprosadilo.

V souvislosti s majetkovou problematikou podniklo Lichtenštejnsko v devadesátých letech i některé konkrétní právní kroky, které se však netýkaly přímo České republiky. Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku například zamítl žalobu lichtenštejnského knížete Hanse Adama II. proti Německu, ve které se Lichtenštejnsko domáhalo navrácení obrazu Velká vápenka zapůjčený Památkovým ústavem v Brně do Wallraf Richartz muzea v Kolíně nad Rýnem. Žádost o zabavení obrazu postupně zamítly všechny instance německé justice, které se v roce 1998 odvolaly na dosud platné poválečné zákony spojenců, podle nichž německým soudům nepřísluší rozhodovat o případech souvisejících s válečnými událostmi a s výsledky druhé světové války.

Česká republika se nebrání diskuzi o citlivých událostech v minulosti, avšak pouze na akademické, vědecké úrovni. Takovým způsobem probíhá zpracování minulosti i se Spolkovou republikou Německo a Rakouskou republikou. Na politické úrovni jsou pro Českou republiku otázky minulosti uzavřené.